

بادی بهدر

یادی بهدر

مامۆستا كريكار

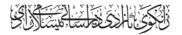

یادی بــەدر

وتارى: مامۆستا كرێكار

نووسینهوهی: زانکوی زادی

ساني: ۲۰۲۰ز -۱٤٤۱

ماڵپەرى زادى

www.zadyreman.com

فەيسبووك

www.fb.com/zadyreman

تويتەر

twitter.com/zadyreman

ئيمەيل

Zadyreman@gmail.com

إِن الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ شُّرُورِ أَنْفُسنا وَمنْ سَيِّئاتَ أَعْمَالنا، مَنْ يَهْده اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلِ فَلا هاديَ لَهُ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ ۚ إِلَّا الـلَّه وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّـداً

﴿ يَكَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسَامُونَ

ال عمران: ١٠٢

﴿ يَنَأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبِّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمُ مِّن نَّفْسٍ وَلِحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَتَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُواْ اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ١٠ النساء: ١

﴿ يَنَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوْلَا سَدِيدًا ۞ يُصْلِحْ لَكُوْ أَعْمَلَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُ و فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (١٧) الأحزاب: ٧٠ - ٧١

أُمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيثِ كِتابُ اللهِ، وَخَيرَ الهَدِي هَدْيُ مُحَمَّد مُحَمَّد صَلَى الله عَلَيْهِ وَسَلَمَ وَشَرَّ اَلْأُمُورِ مُحْدَثاتُها، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ، وَكُلَّ ضَلالَةٍ

ضَلالَةٌ، وَكُلَّ ضَلَالَة فِي النَّارِ.

پێشه کی:

بسم الله الرّحمن الرّحيم

له زۆرېدى ساله كانى رابردوودا هەر كات كه رۆژى حەقدەي رەمەزان ھاتووەتە يېشەوە جەنابى مامۆستا کریکار خوای گهوره له زیندانی تاغووتان رزگاری بکات۔ یادی ئەم رۆژەی بە باس كردنی غهزای «بهدر» بهرز و گهوره راگرتووه بن نهوهی زیاتر موسولهانان بهره جیهاده که تهشجیع بکات و بویان روون بكاتموه كه سهركهوتني ئيهانداران تهنيا له دهستي به تو انای پهروه در دگار دایه و تو پشهی ته قواکاری و نه ترسی و وزهبهرزی ئهویت. ماموستا ههموو سالیک له بادی، بهدردا زیاتر له جاران دهرسی جیهاد و نازایه تیان فیر ئه کات و به باس کردنی ئایه ته پیروزه کانی سووره تی ئەنفال دلله كانمان ئەجوولىنىت. تەسويرە كانى مامۆستا لە

بادي بهدر ئهوهنده جوان و تنر و تؤخن که بیسه ههست ئەكات خۆي بە چاوى خۆي دىمەنەكان ئەبىنىت. ئەگەر چی جهنابی ماموستا رهمهزانی ساڵی ۲۰۱۷هی به باسی چیرۆکی سەیدنا مووسا دروودی خوای له سەر بیّت-ئىختىساس دابوو بەلام لە رۆژى حەڤدەي مانگا ههروه کوو جاران باسی یادی بهدری کرد و له روزی ۱۸ دا دریژهی دایه باسی چیروکی سهیدنا مووسا. ئهم نامیله که یهی بهردهست باسی یادی به دری هه مان ساله که به یشتیوانی خوای گهورهو به ئیزنی خودی ماموّستا ويديۆكەيمان كردووەتە نووسراوەو يېشكەشى ئەكەين. لە خوای گهورهو بی هاوتا ئهپاریینهوه بیکاته مایهی خیر بو ههموو ئیمانداران و هۆپهک بۆ زیندوو بوونهوهی رووحی جیهاد له ناو موسولْمانانی کوردستاندا. ههروهها دهستی پارانهوه بهرهو دهرگای پهروهردگار بهرز ئه که پنهوه که مامو ستای ئازیز و نهبهزمان له زیندانی تاغووتان و دڵڃڵکنان رزگار بکات؛ ئامين.

یادی بهدر

یادی بهدره یادی رۆژنکی زور منژووییه، روژی رووداوینک که مهجرای ریرهوی میژووی گۆری، موسولهانان و ياوهراني ينغهمبهري خوا - عليه الصلاة والسلام-خۆيان كۆ كردەوه بۆ ئەوەى بچنە سەر كاروانيك، كاروانى قورهيش كه له شامهوه ئههاتهوه بهرهو مهککه ههزار حوّشتر و سی بوّ چل پیاوی لهگهالاً بوو، سهروهت و سامانی زوری قورهیشی تیا بوو؛ تەنانەت ئەڭين ماڭى دەوڭەمەند نەمابوو كە بارىكى لەو حۆشترانه نەبووبنت ينغەمبەرى خوا - عليه الصلاة والسلام- ههواله كهى پئ گهيشت وه كوو ئهبوو ئهييوبي ئەنسارى- خواى لى رازى بىت - ئەگىرىتەوھو ئەفەرمويت كه ههوالله كه گهيشت به پيغهمبهري خوا - عليه الصلاة والسلام-فهرمووی با برِوّین خوای گهوره وهعدی یه کیّک له دوو سهركهوتني پئ بهخشيوم را نهوهستا ههتاكوو

هەندىك سەحابە ئەسيەكانيان ئەھىننەوە لە دەشت و دەر؛ که رێ کهوتن دوو ئهسپ و حهفتا حوٚشتریان پێ بوو ژمارهیان ۳۱۶ بۆ ۳۱۷ كەس بوو رۆیشتنه دەرەوە لە شار تاوه کوو بتوانن رینگا له کاروانه که بگرن. که ييّغهمبهرىخوا - عليه الصلاة والسلام-نزيكي بهدر بوویهوه دوو کهسی نارد سوراغی ئهو ناوچهیهی بو بگرن و دوو كەسەكە گەرانەوە، لەو سەرىشۆ ئەبووسوفيان کابراینکی به کری گرتبوو که ههوالی ئهو ناوچهیهی بداتی کابرا گهرایهوه بو لای ئهبووسوفیان و وتی بهس دوو کهسم بینی هاتن لهو بیرانه ئاویان هه لگرت و رۆپشتن. ئەبووسوفيان شارەزا بوو پەكسەر رۆپشتە شو پنی دو و کهسه که و حو شتره کانیان، پشقلی حۆشترەكانى شكاند و يەكسەر وتى ئەمانە لە مەدىنەوە هاتوون و هی موحهممهدن! ئهو کاته یه کسهر ریّگای کاروانه کهی ههموو گۆری رۆیشت بهرهو دهریای سوور و به کهناری دهریای سوورا تیپهر بوون و رویشتن،

یه کیّکیشی به کری گرت که ناوی زهمزهمی غیفاریه که برواتهوه بۆ ناو مه ككه و هاوار بكات. زەمزەمى غيفارى دهنگی زل بوو، لووتی حۆشتره کهی بریندار کرد وه کوو ئەتك كردن و هاوارى كرد له خەلكەكە و وتى: وەرن بگهنه فریای کاروانه کهتان سهروهت و سامانتان موحهممه د ههمووی برد؛ ئاگایشی لی نیه لهو لاوه ئەبووسوفيان كاروانى رزگار كردووه! قورەيشيش ھەموو ئيساره بوون و زور توورهييان نواند! لهوه كه موحهممهد -عليه الصلاة والسلام- گهيشتووهته ئهو حالهتهي كه بيته سهر کاروانه کهیان و ریّگای شامیان لی بگریّت له بهر ئەوە ھەموو خۆيان كۆ كردەوه. جا ھەموو ماڭيك ئەبوايى نەفەرىڭ بنىرىت يان ئەبوايىن يەكىك بە كرى بگرىت و بينيريّت بهم شيّوهيه ئهوانيش ههزار وسيانزه تا ههزار و چوارده کهس هاتنه دهرهوه بر شهر، ههموویان سواره بوون و حوٚشتری زیاده پشیان یی بوو، روٚژی نو بو ده حوٚشتریان سهر ئەبرى و ئەيانخوارد؛ جگە لەوە ھەر دوو كەس

حۆشترىكىان ھەلگرتبوو واتە حۆشترىكى زيادە بۆ ئەوەى که کهل و پهل و تفاقی شهریان بۆ ههل بگریت. ساحهييكي موهيممه ورووداويكي سهرسوورهينه وئيستا روو ئەدات! لە لاينكەوە ينغەمبەرى خوا – عليە الصلاة والسلام - ٣١٤ كهسى له خزمه ته يا و هاتوون بو ئهو كاروانه؛ ههوالْيشيان ههيه كه كاروانهكه سي بۆ چل كهسى له گه لا بيّت! له و لايشه وه هه زار و قوسوور كه س به ههموو تفاقی شهر و به ئیرادهو پلانی شهرهوه هاتوون بۆ رووبەروو بوونەوە! پێغەمبەرىخوا – عليە الصلاة والسلام - که زانی کاروانه که له دهست دهرچوو پرسی به سه حابیه بهریزه کان کرد؛ فهرمووی: راتان به چیه؟ ئەبووبەكرى سددىق ھەستا و قسەي جوانى كرد و فهرمووی لهگه لتین و له خزمه تتاین. سهیدنا عومهر فهرمووی ههرچی جهنابت رهئیت له سهره رهئیان له سەريەتى. پاشان مىقدادى كورى ئەسوەد ھەلسا و فەرمووى ئەي يېغەمبەرى خوا ئەگەر ئەمر بفەرمووى تا بهركه لغهماد كه له يهمهنه به شهره شمشير له خزمه تتا ئەرۆين! دوايى ھەر فەرمووى: خەبەرم بدەنى راتان چيە؟ ئەوجا سەعدى كورى موعاز ھەستا كە لە ئەنساريەكان وخەزرەج بوو، فەرمووى: ئەي پيغەمبەرى خوا وەلاھى ئيمه له خزمه تتاين و ئه گهر له ناو بهحرا بمانبهى تهرهددودی لی ناکهین و دوودلی و رارایی ناکهین و دیین له خزمه تتا! ينغه مبه ري خوا - عليه الصلاة والسلام- زوّري پی خوش بوو موژدهی دانی که خوای پهروهردگار موژده و وهعدی داوه تی که په کیک له دوو شته کهی تووش ئەبنت لەو دوو بەرھەمە چاكە؛ يان دەست گرتن بە سەر كاروانه كه يان سهر كهوتن به سهر ئهو لهشكره يا كه له مه ککه وه هاتووه! به لام هه ندیک له سه حابیه کان دلنيگەران بوون، له بەرئەوەي ئەوان لە ئەسلدا بۆ ئەوە هاتبوونه دهرهوه که برون بو کاروانه که بویه تفاقی شهریان بهو شیّوهیه نههیّنابوو و ئامادهی ئهو شهرهیش نهبوون که بووه به تووشیانهوه، ههزار و قوسوور کهس به

حيّقد و قينيّكي زورهوه هاتوون و همتاكوو ئهم ساته وهختهیش ههر قورهیش بالادهست بووهو ههر موسولمانی چەوساندووەتەوە! ئىستا ئەم ٣١٤ موسولمانە نەدارە رووبهرووی ئهم قووه ته گهورهیه ئهبنهوه که بو شهریش هاتوون له كاتيكدا ئهمان بو شهر نههاتوون! پيغهمبهري خوا - عليه الصلاة والسلام - له نزيكي يه كهمين كانياوي بهدرهوه وهستابوو مونزير يني فهرموو: ئهي ينغهمبهري خوا ئەمە شويننكە كە خواى گەورە فەرموويەتى لىرە بين یا ئەمە نەخشەدانانى جەنگە و ئەشىن بىگۆرىن؟ فەرمووى ئەشىي بىگۆرىن! ئىجا مونزىر فەرمووى: ئىمە با بچىنە ئەووەڭ كانى، ئەووەڭ بىرى بەدر و ئەمانى كە پر ئەكەپنەوە بۆ ئەوەي ئىمە ئاو لە دەستانا بىت بەلام ئەوان ئاویان نهبیّت و هیچیان دهس نه کهویّت! وایان کرد و یشتیشیان کرده خور بۆ ئەوەي جیسمیان گەورەتر دەرچیّت؛ ئەمان كە لیرەوە ھوجووم دیّنن بچووک دیار ئەبن و ئەوان گەورە ديار ئەبن بە حوكمى تىشكى خۆرەكە! ئينجا خواى پەروەردگارىش لە سورەتى ئەنفالا باس لەوە ئەكات كە چۆن ھەموو ئامادە كردنەكەى جەنگەكە لە لايەن خۆيەوە بووە؛ خواى گەورە ئەفەرموى:

«كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ من بَيْتكَ بالْحَقِّ وَإِنَّ فَريقاً مِّنَ الْمُؤْمنينَ لَكَارِهُونَ» [الأنفال: ٥]. « أَخْرَجَكَ رَبُّكَ من بَيْتكَ بالْحَقِّ »: خوای پهروهردگار تۆی له مالهوه هیناوه ته دهرهوه؛ گومانی تیا نیه ئهمه حهققهو ئیرادهی خوای پهروهردگاره، مهشیئه تی ئهوه، فهرمانی یی کردووی و ئیرادهی وابوو که تو بيّيته دهرهوه له مالهوه. به حهققيش ناردووتي. «وَإِنّ فَريقاً مِّنَ الْمُؤْمنينَ لَكَارِهُونَ»: كۆمەلْيْك له موسولْهانان حەزيان بەمە نەئەكرد چۆنكە ئەيانبينى حاللەتەكە حاله تنكي خرايه؛ ورهي بهرزي ئهونت! جا ليرهيا خواي پەروەردگار وەكوو گلەيى كردن گلەييان لىي ئەكات؛ بۆيە ئاوا بۆیشیان روون ئه کاتهوه که ههموو زهمینهی رووبهروو بوونهوه که من خوّم ئاماده ی ئه کهم وه عدی سهركهوتنه كهيشم به پێغهمبهره كهتان داوه؛ ئيتر يهعنى چى: « وَإِنَّ فَرِيقاً مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ»؟! «كَارِهُونَ» يهعنى حهزيان نهئه كرد.

« يُجَادلُونَكَ في الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إلى الْمَوْت وَهُمْ يَنظُرُونَ» [الأنفال: ٦]. « يُجَادلُونَكَ في الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ»: سبحان الله! دواى ئەوەى كە حەق روون بوەتەوە موناقەشەت لەگەڵ ئەكەن!! چۆنكە ئەم پياوە بەرێزانە نه يانه و يست بچنه مه يدانه كهوه. «كَأَنْمَّا يُسَاقُونَ إلى الْمَوْت وَهُمْ يَنظُرُونَ»: خواى پهروه ردگار ليرهيا ئاوا تەسويرى ئەكات: ئەمانە ھەر ئەڭيى سەوق ئەكرين يەعنى پیش خو دراون و بهرهو مردن ئهبرین و ئاوا ئهروانن له مردنه که! کأنما ریزه مهرینک وهستاوهو یه کیه ک رفیقه کانیان سهر ئهبریین ئهمانیش ئهبی ههر بروّن وچانیکی تریان نیه بهم شیوهیه بومان تهسویر ئه کات! « وَإِذْ يَعدُكُمُ اللهُ إِحْدَى الطَّائِفَتينْ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحقُّ الحَقُّ بِكَلَّمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافرينَ» [الأنفال: ٧]. «وَإِذْ يَعدُكُمُ اللهُ إِحْدَى الطَّائفَتينْ أَنَّهَا لَكُمْ»: خواى پەروەردگار وەعدى يەكينك له دوو تائیفه که ی پیداون که ههر ئهبی بو ئیوه بیت و به نسيبتان ئەبيت؛ يان سەركەوتن بە سەر لەشكرەكەيا يا كاروانه كه. « وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَير َ ذَات الشَّوْكَة تَكُونُ لَكُمْ»: به لام ئیوه ئه تانهویت ئه وهی که درک و دالی پیوه نیه، ئەوەي نووكە شەمشىرى يىوە نىد، ئەوەي بى ئەزىدتە دەستان كەوپت! ئيوه ئەتانەوپت كاروانەكەتان دەس کهویّت! جا سهیری ئیرادهی ئینسان بکه و سهیری ئیرادهی خوای پهروهردگاریش بکه؛ تۆی موسوڵهان شتێکت ئهوێت به لام خوای پهروهردگار قهدهری خوی غالبه، قهدهری خوی زاله به سهرتا، ئيمه وه كوو موسولْهانان ئهمانهويت ئهم بار و دۆخه بەرەو چاكتر بروات و موسولمانان ئەوەندە زەلىل نەبن بەلام خواى پەروەردگار ئىرادەينكى ترى ئەوپت لە

ئيمه، ئەيەويت خەلكىك لە موعاناتا گەورە ببن، خەلكىنى ئەم عەقىدەيان لە لا بچەسىيت، ئايا ئىمە وا رەفتار لەگەڵ ئەو قورئانەيا ئەكەين كە وەحيى خواي گەورەيە، كە گەورەترە لە حەقىقەتەكانى گەردوون وەكوو تۆ چۆن سەيرى ئەو شاخە ئەكەى ئايا ئەم وەحيەيش وه کوو ئهو ئهبینی ؟! خو ئه گهر وه کوو ئهویشی ببینی ههر نابيت! چۆنكە ئەو شاخە فەوتاوە، ئەو شاخە ئەزەلى نيە ئەبەدى نيە بەلام ئەمە كەلامى خواى يەروەردگارەو ھىچ شتیک له گهردوونا وه کوو ئهم نیه! ئایا تق ئهم حەقىقەتەت ئاوا لە لا چەسپاوە كە خواى پەروەردگار ئاوا ئەفەرمويت؟ ئەبى لە لامان ئاوا بچەسپىت، ئاوا ئەتوانىن ببینه ئیرادهی گۆرانکاری واته ئهداتی قهدهری خوای يەر وەردگار.

« وَيُرِيدُ الله أَن يُحِق الحَق بِكَلِمَاتِهِ»: به لام خواى پهروه ردگار ئه يه ويت حهق بسه لمينني و بچه سپينني. «

وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافرينَ»: كافرانيش ريشه كيش بكات. دەى چۆن رىشەكىشىان ئەكات ئەگەر ئىوە ئىرادەتان وا شل بیت؟ چون کافران ریشه کیش ئه کرین ئه گهر ئیوه وا بيّ هيّز و لاواز و پهرتهوازه و ترسهنوٚک و ورهرووخاو بن؟ دهی خو خوای پهروهردگار ههر به موسولمانان ئەيرووخينىيّت: « إن تَنصُرُوا اللهَّ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ » [محمّد: ۷]؛ « ئهگهر ئيوه خواى گهوره سهربخهن خواى گەورەيش ئيوه سەر ئەخات» ئيوه خواى گەورە سەر نەخن چۆن ئەتانەوپت كوفر و ئىلحاد و بى دىنى لە ولاتى خۆتانا وه دهر نین و پاشان ئیوه ببن به خاوهن ئیمکانات و دەسەلات؟ چۆن ئەتوانن؟ چۆن ئەبن بەوە؟ ئەمە شتێكى ئەستەمە!

« لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ» [الأنفال: ٨]: خواى پهروهردگار ديسان تيكرارى ئه كاتهوه كه ئهم وهزعه كه به ئيرادهى خوى ئه يسوو رينين ، ئهم رووداوه

که سازی نه کات نهم زهمینه و نه و بار و دوّخ و کیشه که دروستی نه کات بو نه وه به که نیحقاقی حه ق بکات، که حه ق بسه لمینی و بچه سپینی نه گهرچی کافره کان پیان ناخوشه ناخوشه، موجریم و تاوان باران و تاوان کاران پییان ناخوشه به لام خوای پهروه ردگار نهیه ویّت و نیراده ی وایه که نهمه بهم شیّوه یه بینیته پیشه وه. جا سهیری بکهن برایان و خوشکانی به ریّزم خوای پهروه ردگار چون نهم وه زعه ی دروست کرد بو نه و سه حابیه به ریّزانه و چه نه ی ده رس دروست کرد بو نه و ده رسانه نه مانه ن:

یه کهم نهوه یه که شوینه کهی هه لبر اردووه: «إِذْ أَنتُم بِالْعُدُوةِ الدُّنیا وَهُم بِالْعُدُوةِ الْقُصْوَی وَالرَّکْبُ أَسْفَلَ مِنكُمْ» [الأنفال: ۲۵]؛ سهره تا شوینه کهو ئینجا زهمه نه که یش ههر خوای پهروه ردگار بوی ئیختیار کردوون بهو شیوه یه که موسولهانان دین و ئهوانیش لهویوه دین و ئهگه نه فهوینه پاشان حاله ته نه فسیه کانیشی وا دروست کردووه

که ئیّوه سهیری ئهوان ئه کهن به کهم ئهیانبینن، ئهوان سەيرى ئيوه ئەكەن بە زۆر ئەتانبينن و ھەردووكى لە قازانجي ئيّوهيه، ههردووكي مايهي سهركهوتنه! توّ وهختیٰک وا ئهزانی خوّتان زوّرن و به قووهتن و دو ژمنه که تان که مه نازاتر ئه بی بۆ ئه وه ی که به سه ریانا سهر بکهوی، وهختیک ئهوان تق ئهبینن زورتری ورهیان ئەرووخىت كە وابوو ئەوان ناتوانن ئەو شەرە بكەن كە يه كهم جار وا يلانيان بۆ دانابوو. ئۆستا قووەته كان بهرانبهری پهک وهستاون؛ ۳۱۶ کهس بو ۱۰۱۳ کهس تا ١٠١٥ يا ١٠٢٠! ههريه ک نهفه ر موسولهان لاني کهم سي كەسى بەر ئەكەوپت لە ھيزى بەرانبەر؛ ئەم بى تفاقە ئەو تفاقی شهری به کاملی پییه، ئهم بو کاروان هاتووه ئهو بو شهر هاتوه، ئهم زادی کهمه خواردنی کهم پییه ئهو خواردنی چەندىن رۆژى ھێناوه! چۆنكە ئەبوو سوفيان جوابی بۆ ناردن كه بگەرينهوه كاروانهكه به سەلامەت دەرچووە، بەلام ئەبووجەھل كە سەركردايەتى جەنگەكەي ئه کرد وتی نابی بگه پنینه وه ئه بی بیشر و پنه ئه وی له کانیاوه کانی به در سی روّ ئه مینینو له وی شه راب ئه خوین، گورانی ئه لیّین، ئافره تان ره قسیان بو ئه که ن هه تا هه موو عه ره ب ئه زانیت و ئه بیستیت که ئیمه به جوامیری و ئازایه تی روّیشتووین بو ئه وی به لام خوای په روه ردگار ئاوا فه و تاندنی و ئه بوو جه هلیش یه کی که له فه و تاوه کان.

جگه له ئایهته کانی قورئان به تایبه ت سووره تی ئه نفال ریوایه ته کانیش له سهر باسی به در زورن؛ ئه گهر بمانه و ک هه مووی باس بکه ین به ته ئکید پیویستی به کاتیکی ئیجگار زوره! یاد و باسی به دریش ئه وه نیه که سالیک ئینتیزار بکه ین تا حه قده ی ره مه زان دیته و و یادی ئه و روژه بکه ینه و به لکوو ئه مه پیویستی به زنجیره ده رسیک هه یه که زهرووری بوو ئاماده مان بکردایی به لام نه مانتوانی له به ر مه شغه له تی تر؛ بویه پیویسته نه مانتوانی له به ر مه شغه له تی تر؛ بویه پیویسته نه مانتوانی له به ر مه شغه له تی تر؛ بویه پیویسته نه مانتوانی له به ر مه شغه له تی تر؛ بویه پیویسته نه مانتوانی دورتری پی بده ین چونکه نه بیت به در له نه بیت به در له

بهرچاوی ههموو موسولهانیک بیت بق ئهوهی بزانیت چ گۆرانكارينكى ريشەيى و گەورەي هننايە مەيدان؛ نەك تهنیا به سهر قورهیشا، نه ک به سهر وهزعی یاوهره کانا به لکوو به سهر جزیره ی عهره با به رانبه روم و فارس چۆنكه يەكەمىن مواجەھەى گەورە بوو كە موسولمانان بە شيوهيينک بهرانبهر ئهم ئههلي كوفره ئهيكهن؛ بۆ ئهوهي تهبه را ببن له هيز و قووه تى خويان، دلنيا ببن لهوهى كه به هيزي خويان به سهر ئهوانا سهر ناكهون! قووهتهكان رووبهرووی یه ک وهستاون و شهره که ههر به شمشیره تو شمشيرينک ئەوەشينى ئەو سى شمشير ئەوەشينيت يان تیره بۆت دیّت یان رمه بۆت فری ئهدریّت به لام تو ههر شمشيري کت ييه، رميکت ييه به لام نهوان به سي ناميري ترۆ بۆت ھاتوون، سن كەسىشن لە سنى لاوە دىن لە بەر ئەوە موواجهەى چەكەكان بەرابەر نەبوو، كەسەكان رووبهرووی یه کتری به رابه ر نهبوون! ئهمان یه کهم شهریانه و برسین به لام ئه وانه ههر له شه را گهوره بوون؛ له گه ل ئه مه یشا دیسان به رانبه ر به یه کتر بوونه ته وه.

چۆنكە ئىستا مەجالى ئەوە نىھ ھەموو ئايەتەكان تەفسىر بكەين

پێویسته چهن خاڵێکی گرنگ بخهینه روو، چهن شتێک سهیر ئه کهین:

خوای گهوره ئهفهرمویت: « وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَیرَ ذَاتِ الشَّوْکَةِ تَکُونُ لَکُمْ»؛ ئیوه ئهتانهویّت ئهوه یان که موسالیهانه تره بهر دهستان کهویّت به لام خوای پهروه ردگار ئهیهویّت ئیحقاقی حهق بکات؛ سهلاندن و چهسپاندنی حهق عیلاقهی به ئیراده ی خوای پهروه ردگار و ههیه نه ک به ئیوه وه به لیّ ئیراده ی خوای پهروه ردگار و ههیه نه ک به ئیوه وه به لیّ ئیوه یش ههر لای خوای پهروه ردگار عهزیزن به لام ئهوه ی ئهو ئهیزانیّت ئیوه نازانن: « وَالله یَعْلَم وَأَنتُم لاَ تَعْلَمُونَ»، بویه ئه و بریاری خوی دا ههر وه ها ئه فه رمویّت: « وَإِنَّ فَرِیقاً مِّن الْمُؤْمنینَ لَکَارهُونَ»! ده ی مه فرووز نه بو «کَاره» بن، مَن الْمُؤْمنینَ لَکَارهُونَ»! ده ی مه فرووز نه بو «کَاره» بن،

مەفرووز نەبوو كە پىيان ناخۆش بىت چۆنكە وەعدەكەي خوای پهروهردگار دیته دی، موژده کهیش پیغهمبهری خوا - عليه الصلاة والسلام- پێي داون يه عني مه عناي وايه ئه گهر برۆن بهرهو جهنگه که داریشیان به دهستهوه بیت ههر سهرکهوتنه که به دهست دینن چونکه ئیرادهی شهره که خوای پهروهردگار کردوویهتی و ئیداره کهیشی خوای گەورە خۆى ئەيبات بەر يوە ئىنجا سەيرە كەيش لەمەيە كە خوای پهروهردگار به تهعهججوبن ئاوا ئهفهرمونت: « يُجَادلُونَكَ في الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ»! يهعنى دواى ئهوهى ئهم حهقهیش روون بووهوه که خوای پهروهردگار ئیوهی هيّناوه به حمق، بو سملاندن و چهسياندني حمق، ئيّوهيش بوون به ئەداتى قەدەرى حەق كە خواى گەورە ئەيسەلمىنىنت پىتان ئىتر ئىرە بۆچى دوودل بوون؟ بەلام سروشتي ئينسان خوّي وايه ئەمەيش ئەبنت دەرسنک بنت لهوانهی که وهری ئه گرین یه عنی به وه نیه که کابرا یه روه رده کراو هاتووه ته جیهاده که وه ئیتر و ا بزانی نابیت

شل و شيواو بيت يا نابيت را بكات، نابيت بترسيت نا عيلاقدي به ئينفيعالي ئينسانهوه ههيه. خواي گهوره له باسى ئوحوديشا ئەفەرموينت: «منكُم مَّن يُريدُ الدُّنْيَا وَمنكُم مَّن يُريدُ الآخرةَ» [آل عمران: ١٥٢]؛ تياتانايه دونياى ئهويت و تياتانايه ئاخيرهتي ئهويت! كهوابوو له سهردهمي ئيستاي ئيمهيشا خه لکيک که دونياي بويت و خه لکيکي تر قیامه تی بو پت شتیکی سروشتیه که نهیبینین به لام نهوهی که عدیبهیه و ندقسه بو نیمهی کوردی موسولهان ندوهیه که ئهوانهی دونیایان ئهویت له سهد نهوهد و ههشتن! ئەوانەي قيامەتيان ئەوپت لە سەد دوون، ئەوانەي ئەيانەويت ئىحقاقى حەقەكە بكەن و حەق بسەلمىنن و بيچەسىينن له سەد دوون!! ياشان خواى گەورە له بهرانبهری ئهوهی که ههندی له موسولهانان ئهیانویست تووشی کیشه نهبن و به ئاسانی نهجاتیان بیت یان یییان ناخوش بوو شەر بكەن لەگەل ئەوەى كە راستيەكانيان بۆ روون ببوويهوه باسى ئيحقاقي حەق ئەكات و ئەفەرمون كه ئهمه مه تلووبه: «وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللهُ إِحْدَى الطَّائِفَتِينِ»؛ ليرهيا خواى گهوره وه عدى پي داون. ئينجا ئهفهرموينت:

«إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ»؛ سهيري ئهم چهن كهليمه و ئوسلووب و بەلاغەي قورئان و حاللەتەكە بكەن: « إذْ يُغَشِّيكُمُ» يهعني داتان ئه پۆشێت، « النُّعَاسَ»يهعني وهنهوز دان، لهو کاتهی دو ژمن بهرانبه رتانه و ئهو دو ژمنهیشه که بۆ شەر ھاتووەو ساحەييكى مەكشوفىشە و حەتمەن شهره که روو ئه دات و هاتوون بۆتان و بهرانبهر یه کیش وهستاونه تهوه؛ ئا لهو كاتهيه: « إذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ»! ئيستا لهم سهردهمهیا تۆپ ههیه ئهیتهقینن بۆئهوهی بهرانبهره که خهوى لي نه كهويت، چۆنكه خهو لي نه كهوتن جوزئيكه له بهشی شهره که! لیره خوای گهوره ئهفهرمویت وهنهوزیک دای پۆشین: «أَمَنَةً مِّنْهُ»؛ «أَمَنَة» و «أمن» دوو وشهن و جیاوازیان هدیه:«أمن» واته ئدوهی هۆکاری مدترسی بوو نهماوه به لام «أُمَنَة» هۆكارى مهترسيه كه ماوه به لام

تووشی هیمنی و ئاسوودهیی و دلنیایی بوون؛ به چی ؟! بهم دايو شينه که په فهزلي خواي گهوره يووه، بزانه چون ئیرادهی خوای پهروهردگار ئیدارهی جهنگه که نهبات به ريّوه! له كاتيكدا ئيّوه پيتان ناخوّش بوو، ريّگا ئاسان و بيّ دەردى سەرەكەتان ئەوپست بەلام لە بەرانبەرا خواي گەورە ئىحقاقى حەقى ئەوپت و بۆ ئەم مەبەستە ئەمانەتان يي ثمبه خشينا! «وَيُنزِّلُ عَلَيْكُم مِّن السَّهَاء مَاء»؛ بارانيشتان به سهرا ئهبار ێنێت! ئهو بهر ئاوى نيه ئێوه ئاوى بيريشتان هه يه و بارانيشي به سهرا باراندوون، له سهحرايشن! نهماني ئاو يهعني مردن له ههموو دونيايا له ههموو شوێنێڮا؛ بۆيە مەتارە و زەمزەميان ھەڵگرتووە لەگەڵ ينشمه رگه و عه سکه ر و ئينجا دايمه تانکه ري ئاو (که میرهی پنی ئهوتریّت) بهشیّکی ئهسلّیه له خواردن و خواردنهوهي جونديه کان، که ئاو نهما جونديه که خوي ورهى ئەرووخىنت. بۆيە خواى گەورە فەرمووى: ئاويشتان به سهرا ئهبار ێنێته خوار ق. ئينجا ئهم ئاوه بۆچيه؟ شوێنه كه

ئەرزىكى فشەله، خواى گەورە ئەيەوىت لەم ئاستەى ئەمان ئەرزەكە رەق بكات چۆنكە ئەگەر ئۆۋە مولاحەزەتان کردبیّت کاتیّک له ئەرزیّکی لما ئەرۆی، له کهناری دەرياييكا ئەرۆى قاچت لم ھەڵ ئەدات و شويننەكەي چۆڵ ئەبيت له بەر ئەوە كار و كاردانەوە لە سەر ئەرزىكى رەق ئەبنىت، كە تۆ ئەرۆى قاچت ناچى بە چالا. «لِيطَهِّرَكُم به»: ئەوە بۆ ئەوەيە پالفتەتان بكات. ھەندىك لەو سەحابە بهريزانه تووشي ئيحتيلام ببوون، ئينجا بهياني ئهيانوت: ئهی باشه ئیمه ئاو نیه غوسل دهر بکهین ئهی چون به لهشی پیسهوه خوای گهوره سهرکهوتنان یی نهبهخشیّت؟ ئيمه بەرانبەر كافرەكان وەستاوينەتۆ ئەوان پيسن، ئەي ئيمه كه ياكين چون خومان لهم شته ياك كهينهوه؟ ئهو كاته ئەحكامى تەيەممومىش نەھاتبوو، خوارۆ؛ بۆيە خواي گەورە بارانى بۆ ناردن: « وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّن السَّمَاء مَاء لِّيُطَهِّرَكُم به وَيُذْهبَ عَنكُمْ رجْزَ الشَّيْطَان» بوٚ ئهوهى ئهو وەسوەسەى شەپتانەتان لە دڵ دەركات كە ئەڵێن ئەي ئىمە

چۆن سەر ئەكەوين ئەگەر لە حالەتى جەنابەتا بين؟ بەلىي سهر ئه کهون، وه عدی خوای پهروهردگاره داویه تی. «وَليرَ بطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ به الأَقْدَامَ»؛ دلْيشتان به قووهت راگری و ورهتان بهرز کاتهوهو قاچیشتان له سهر ئەرزىكى بە قووەتە كە ئىتر خەمى ئەوەتان نىھ ھىزەكەتان به فیرو بروات؛ ئاخر تو که شمشیر به دهست ئهوهشینی قووه تى جەستەت ئەو ھێزەى بە كارت ھێناوە بە جەستەتا ئەرواتە خوارەوە بۆ ژێر لمەكە بەلام كە ئەرزەكە رەق بوو قووه ته كهت باشترهو چاكتر ئه توانى، وه كوو تۆ چۆن قاچ له دارینک گیر ئه کهیت له بهردینک گیر ئه کهیت و پاڵ له شتیکو ئەنییت بو ئەوەي فیعل و رەددولفیعله که لیره دروس ببیّت له سهر زهویه که یا له بهرده که یا له داره که قووهته کهت بگهریتهوهو پاڵ بنیی به ئهو شتهی که پاڵی ييوه ئەنييتۇ ئىزافە بىتۇ بۇ سەر ئەو. ئەمەيش ھەر وەھايە تۆ لەو كاتەپا كاتنك كە شمشنرەكە ئەوەشننىت قاچت قايمه به ئەرزەكەوە، بە رەددولفىعلەكەيش دىسان دێتۆ بۆ قووه تى دەستت و بەھێزتر ئەبى و بەرانبەرە كت ناتوانى وا بكات.

نیعمه تیکی تر که خوای گهوره باسی نه کات: « سَأَلْقی فى قُلُوبِ الَّذينَ كَفَرُواْ الرَّعْبَ»؛ من ترس ئەخەمە دڵى دو ژمنه کانو ! ئيوه ئاوتان ليخ گرتوون، باران بو ئيوهيهو بو ئەوان نیه ئەوان له حالهتیکی تران ورده ورده خەریکی وره روخانن، بهنی زوهرهیش گهرایهوه لیّیان که سیّسهد كەسى لەگەلا بوو، بەنى زوھرە وتيان: ئيمە بۆ كاروان هاتووین، که کاروان نهجاتی بووه به سهلامهتی ئیتر ئەبووجەھل بۆ ئەم شەرە دائەمەزرينى ؟! بەلام بە قسەي بهنی زوهرهیان نه کرد و ئهوان گهرانهوه دواییش قورهیش ههر ئەيانوت: خۆزگە بە قسەي بەنى زوهرەمان بكردايى چۆنكە حەفتا لە گەورە پياوەكانيان ھەمووى كوژران لە زیمنیشیانا سهر و کی ئهرکانی جهیشیان که ئهبو جههل بو و! ئينجا خواى گەورە ھەندىك شتى ترتان بۆ ئەسەلمىنىت؛ لهوانه « إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ»؛ ئيوه هاناتان بۆ خواى پهروهردگار هينا، « فَاسْتَجَابَ لَكُمْ»ههر كه ئيوه هاوارتان بۆ خواى گهوره برد يهكسهر ئيستيجابهى كرد. ئهبوو جههل لهو بهرۆ وتى: خوايه ئيمه كامان له سهر حهقين ئهوهمان سهر بخه! دهى خۆ ئهو سهر ناكهويت كه له سهر باتله، به ئهقلى خۆى وا ئهزانيت له سهر حهقه! بۆيه خواى پهروهردگار ئياندارانى سهر خست. ئهمهيش نيعمهتيكى تره كه بهو خيراييه يهكسهر ئيستيجابهى بۆتان بوو دوعاكهى لئ قبوول كردن.

ئینجا دیسان مهدهدی ترتان بو ئهنیریّت؛ ئهفهرمویّ: «أنیِّ مُمِدُّکُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلآئِکَةِ مُرْدِفِینَ»؛ ههزار مهلائیکه تیشتان بو ئهنیرم یه ک به دوای یه کا، به ریز دینه پیشهوه؛ «مُرْدِفینَ»: کوّمه ل به کوّمه ل به دوای یه کا دیّن! ئهوانه مهلائیکه تیشن به تهئکید وه ختی ک شمشیر ئهوه شینن یا تیر ئههاون ههده ف ئه پیکن جا ئهوانه مه عسیه تی خوای

گەورەپان نەكردووە، بەرانبەرەكە ناپشزانىت تىرەكەى لە کو يوه بو دينت و له ئايهت و حهديسيشا سهلينراوه که مهلائيكه ته كان هاتبوونه خوارهوه بهشدارى شهره كهيان كردووه! ئا ئهم حمقيقهته گهردوونيانه، ئهم راستيانهيه كه پیویسته به بنهمای عهقیده وهری بگرین و یهقینهان ببی پێیان. من پێم سهیره ئهو کهسانهی که قورئان ئهخوێنن ئەمانەيان لا نابيتە حەقائىق! تۆ قورئان ئەخوينى بۆ ئەوە نایخویّنی که ئهمه کهلامی خوای یهروهردگاره؟ بو ئهوه نایخویّنی که تو پهروهرده بکات؟ یان ههر ئهتهویّت مهنفهعی و پراگهاتیزم خیره کهت دهس بکهویت؟! ئهی ناتهویت ریرهوی ژیانیشت بگوری ؟ ئهم قورئانه بو ئهوه نه هاتووه به رنامه ی ژیانی تۆ بیت؟ تۆ چۆن ئهیکه ی به بەرنامەى ژيانى خۆت، تۆ چۆن ئەمە ئەبيت بە ئاراستەوانى ژيانت ئەگەر ئاوا لەگەڵ ئەم حەقىقەتە قورئانيانهيا وه كوو سهحابيه بهريزه كان رهفتار نه كهى؟ ئەبى لەمانە دلنيا بىت. خواى پەروەردگار ئىرادەي چۆن

بووهو چۆن ئەم بەدرەي ھێناوەتە يێشۆ ھەتا رۆژى قيامەت ههر وایه. دهی خو خوای گهوره ئهیتوانی حادیسه که جۆرنكى تر بخولْقنننت؛ بۆ نموونه ئىرادەي لە سەر ئەوە بوواین که کارواننکی کافران لیرهوه دیت و زهخیرهی ییه و لهم لایشو کومه لیک موسولهانی داماو و رهش و رووتن و ههشتا و سني كهسيان ههر له ئههلي مهككهن كه ههموو مالیان زموت کراومو مافی خویانه بینه سهر ئهم کاروانه که چل کهسن؛ ههر موسوڵهانێ یهکێکیان بکوژن و سهروهت و سامانه كهيش ببهنهوه بۆ خۆيان كه ههر مافي خۆيانه، له جياتى ئەو مالله موسادەره كراوه بين ئەم مالانه وهر گرنهوه؛ ۱۸۳ کهسی تریش له خهزرهج بوون و ٦١ كهسيش له ئهوس و ئهمانه ههموو له خزمهتي ينغهمبهري خوايا - عليه الصلاة والسلام- هاتوون بوّ يارمهتي داني موسولْمانان! ئەمەيش ئەشيا بېيت بە رووداويْكى تارىخى که کۆمهڵێک کهسی چهکداری ئیماندار رۆیشتنه سهر كۆمەلنك كافرى چەكدار كە لەگەل كاروانا بوون و کو شتیانن یان ههندیکیان کو شتن و ههندیکیشیان بریندار بوون یا رایان کرد و کاروانه که به دهستیان هات و سەلامەت دەرچوون؛ ئەمەيش ئەبوو بە رووداويكى ترى تاریخی، بهلام ئهمه بهدره! ئایا ئهم رووداوه کاریگهری نهفسی وه کوو کاریگهری بهدر ئهبوو؟! کاریگهری نەفسى لە موسولمانەكان وسەحابيەكان ئىنجا تەئسىرى لە جووله که کان و فیره قی تر له جه ماعات و ئه هلی شیرک! ئينجا تەئسىرى لە سەر قورەيش و تەعزىه بارى و شيوەن گێراني قورهيش! ئينجا ئهو ههيبهت و سامه كه بۆ ييّغهمبهري خوا - عليه الصلاة والسلام- دروست بووه؛ موسولْمانان بوون بۆ ئوممەت، بوون بە دەوللەت، بوون بە خاوهني هيز، بوون به خاوهني سولتان، بوون به خاوهني ئیرادهی قیتال! ئیرادهی قیتال غهیری شهرکردنه کهیه، بریتیه لهوهی تو بریار ئهدهی کهی شهر ئه کهی بریاریش ئەدەي كەي ئەيوەستىنى. ئىنجا يىغەمبەرى خوا - عليە الصلاة والسلام- له مهدينه بوو به خاوهن قووهت و نوفووز؛ خوى دەسەلاتدارە! لووتكەي دەسەلاتەكەبە؛ ھەم وه كوو پيغهمبهر ههم وه كوو دهسه لاتداريكي سياسي ياشان ئەبىنىن ئوممەتىكى عەقايدى يەروەردە كردووه، دەوللەتىكى بىنا كردووه، ئاراستەي كۆمەلگەيىك ئەكات، پهیهانی لهگهڵ ههموو خاوهن هیزهکانی دهور و بهر بهستووه، ئيستا بووه به خاوهن قووهتيكي عهسكهري كه هیچ کهسیّک ناتوانیّت مونافهسهی بکاتهوه، هیچ كهسيّك ناتوانيّت مواجههمي بكاهوه! ئهو زهمانه كه ئهم ٣١٤ يان ٣١٧ كەسە چوون بۆ غەزاى بەدر ھەموو موسولْمانانی چه کدار ۱۵۰۰ پیاو بوون، قورهیش ئهیتوانی لهوه زیاتر کو کاتو به لام سهیری کهن چون کاریگهری ديده عمقايديه كه لهم سمحابيه بمريزانهيا هميه. ئهم پارمه تی و مهده د و ئیستیجابه ی دوعا هه مووی مهعییه تی خواى گەورەيە بۆ ئەوان: « وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ منْ عند الله ». دلتان بهمه خوش بكهن ئهوه ريساييكه، قاعيدهييكه تا رۆژى قيامەت ھەر وايە، سەركەوتن بەس لە لايەن خواي

پهروهردگارهوهیه. چاوتان وا نهترسیت بلین ئهوانه تفاقیان زۆرە سەر ئەكەون، بەخوا ئەوان ژمارەپان زۆرترە شکستان یی دینن، ئهوان خواردنیان زور پییه سەركەوتوون؛ ئەوان سەر ناكەون، سەركەوتن بۆ خواي يهر وهردگاره، سهركهوتنيش ناييته خوارهوه ئيللا بو ئههلي ئيان نەبنت له بەر ئەوە ئنوه ينويسته ئياندار بن خواى پهروهردگار تهماشای دلتان ئه کات نه ک دهستان، رمی به قووەتتان ينيه، كلاشينكۆفتان پنيه يان قەناس يان مەدفەع و ههر شتیکی تر! خوای گهوره سهیری دل و دهروونتان ئەكات كە چەن بۆ خوا سولحاون و راست ئەكەن لەگەل خوای گهوره؟ خوای گهوره ئهو مهلائیکهتانهی ههر وا ماون! جوبره ئيل له پێغهمبهرى خواى - عليه الصلاة والسلام- پرسى: ئيوه ئەھلى بەدر چۆن ئەبىنن لە لاي خۆتانەوە؟ فەرمووى: خەلكە باشەكەى ئىمەن! جوبره ئيليش فهرمووى: ده وه لللهى ئيمهيش ئهو مهلائیکه تانهی که به شداری غهزای به دریان کردووه به باشترین مهلائیکه تیان ئه زانین! حه دیسی سه حیحیشه که ئه و مهلائیکه تانه ی به رپرسن له سه رخستنی ئینسانی موسو للهان تا روّژی قیامه ت ئه وه وه زیفه یانه! که وا بوو ناشی وا بزانی ئه مه به س له به دره و ته واو! لای تویشه، له کور دستانه که ی تویشایه به شه رتیک تو بو خوا سول حابی و راست که یت و بو دینه که ی ئه و لیب رابیت و ته وحید و جیها ده که تراست و موسته قیهانه وه رگرتبیت.

پاشان سهیری کوّمه لیّنک خالّی تر ئه کهینه وه ههر لهم بابه ته؛ سهیر ئه کهین له سهره تاوه بهم سه حابیه به پی نزانه ئه فه رمویّت کاروانه که له ده ستان ده رچوو؛ که وا بوو ئو پشینه کان نه مان، ئیتر ئیختیاریان نه ما که بلیّت؛ یان کاروانه که یان شه په له گه لله له شکره که! کاروانه که ده رچوو، ئیتر هیچ ئیختیار یکتان نه ماوه ئیللا ئه وه نه بیّت و رووبه په وو ببنه وه، ئیّوه که ئیستا سهرکه و تن به ده ست دینن ئه بی بروّن هه نگاوه کان

هه لبیننه وه، هه نگاو له دوای ئه وه ی بوون به ئوممه ت و ده و له ت بین به خاوه نی هیز و سولتان و ئینجا ئیراده ی شهر کردنه که تان تیدا در وست ببیت. ئیوه

ئیرادهی ئیداره و قیتاله که بهن به ریّوه، ئیرادهی قیتاله که بسه لیّنن.

دەستانەوە. ئەمە ھەر بۆ ئەو سەردەمە نىيە، بۆ ئىمەىشە؛ ئيمهيش ييويسته بليين: ئهمانهويت ئهم كوردستانه بكه ينهوه به دار ولئيسلام، ئهو تاغووتانه لا بهين، خه لْكه كه ئازاد بنت له هه لبژاردنی که سنکی شیاو به موواسه فاتنک که وه کوو ههر سهرؤکیکی تر له عالهما دلسوزی ئەنوپنىت لەم سەردەمەيا، ياشان ئەو جاھىليەتەي بالاويان كردووه تهوه، ئهو ههموو كوفر و فهساده ريْگهي لي بگرين و بیکهینو به تهقوا و دینداری بو ئهوهی خوای گهوره يارمه تيده رمان بيّت، مزگه و ته كانمان ئاوه دان كه ينه وه له جیاتی ئهوهی ببن به مهقهرری حیزبی یان به شوینی سیخوری و کامیرهیان لی دابنریت بو ئاسایشه کان! بیکهینۆ به شوێنی عیبادهت و شهو نوێژ و خواناسی و خواپهرستی و مهرکهزی کۆمهلایهتی موسولهانان و كاريگەريەتى خۆى لە سەر كۆمەڵ و لە سەر دەوڵەت دروست بكاتهوه. خوای گهوره له دوای باس کردنی سهر خستنی حهقق و يارمەتى دانى موئمينان بە مەلائىكە ئەفەرموێ: «وَمَا جَعَلَهُ اللهُ إلاَّ بُشْرَى»؛ ئەوانەى كە خواى پەروەردگار بۆى هیناونه ته وه موژده یه و به ئیوه ی ته دات که دانیا بن لهوهي خواي پهروهردگار وهرتان ئه گريّت، ئيّوه بو خوا سولْحاون، ياوهري پێغهمبهري عهزيزن - صلّى الله عليه وسلم-، هاتوونه ته دهرهوه، به لام خوای گهوره ئهمهی کردووه به نسیبتان و ههر قهدهر و بریاری ئهویشه که ئیوه سەر ئەخات بە سەريانا و لێيشى دڵنيا بن: «وَلتَطْمَئنَّ به قُلُوبُكُمْ»؛ بۆ ئەوەى ورەتان بەرز بين، ئاسوودە بن لە ناختانا. جا باسى ورەو ئىسراحەت و خەو لە كاتى شەردا کەس ھەستى يى ناكات ئەگەر عەسكەرى نەكردېپت يان له جهیش و شهرا نهبووبیّت، له شهرا خهوت لیّ ناکهویّ، ئەعسابت ماندووه بەلام تۆ كە وەنەوز ئەبەيتۆ و خەوت ليّ ئەكەوپت ئەوە خۆى دەلىلى بەرزى ورەتە! لە زىندانا، له كاتى ئەشكەنجەيا، لە كاتى بردنتا بۆ تەحقىق، لەو کاتانه یا هه ست به م شتانه ئه که ی و خه و ت لی ناکه و ی ت جینگله ئه ده یت و به م دیواو دیوا هه ل ئه سووری ی! به لام ئه وه ی ئیبانی موتمه ئیننه، ئه وه ی خوای گه و ره ئه م نیعمه ته ی پی ئه به خشیت سه ر ئه کاته سه ر سه رینه که ی و نه ختیکی پی ئه چیت و خه و ی لی ئه که و یت ئه و وه نه و ز دانه یش ئیسراحه تیکه به هه مو و جه سته ی و به ئیراده ی.

پاشان ئەفەرموينت: « إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلاَئِكَةِ أَنيً مَعَكُمْ فَتَبِّتُواْ الَّذِينَ آمَنُواْ»: خواى پەروەردگارت وەحيى ناردووه بۆ مەلائيكەتەكان كە من وەل ئيوەدام ئيوەيش موسولْمانان جى پى قايم كەن، ورەيان بەرز كەنۆ، پشتيان بگرن، پشتيوانييان لى بكەن، ئينجا ئەمريشيان پى ئەكات: « فَاضْرِبُواْ فَوْقَ الأَعْنَاقِ وَاضْرِبُواْ مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ»؛ لەگەردنى دوژمنەكانيان بدەن و ھەروەھا پەنجەيان بپەرينن، ئيتر شمشيريان پى ناگيريت، تيريان پى ناگيريت تۆ ھەر ئىدى كەردى لە سەرت يەكى پەنجەت نەمينى بزانە چەن كاريگەرى لە سەرت

ههیه؟ ئهم موژدانه خوای پهروهردگار بهردهوام دای بهم سه حابیه به ریزانه واقیعه کهیشی ههنگاو به ههنگاو له گه ڵیانا هینایه پیشهوه یه عنی مهشهه ده کهی بو دروست ئەكردن؛ ئەمە دىمەنەكەيە: لێرەوە يێغەمبەرى خوا - عليە الصلاة والسلام-دانيشتووه بهردهوام دوعا ئه كات: ئهى خوای پهروهردگار ئهم کۆمه له موسوللانه ئه گهر بفهوتین ئيتر تۆ ناپەرسترينت، خواپه وەعدەكەي كە پېت داوم سهركهوتنه كه مسۆگهر كه! عهباكهى كهوته خوارهوه ئەبوبەكرى سددىق - رەزاى خواى لى بىت- عەباكەي بۆ هەلگرتەوە و فەرمووى: ئەي پيغەمبەرى خوا! وەللاهى خوای گهوره خوزلانت به سهرا ناهیٚنیّت، خوای گهوره وهلت ناکات هدر ئاوا به جیّت بیّلیّت و وازت لی بهیّنیّت، خوای گەورە سەركەوتنەكەت پنى ئەبەخشىيت، بەسيەتى ئەوەندە پارانەوە، بەسپەتى ئەوەندە زەخت ئەكەپتە سەر خوّت! ئەوە يىغەمبەرى خوا -عليه الصلاة والسلام- لەو لاوه ئەپارىتەوە، سەحابىه بەرىزەكان ھەموويان خۆيان ئاماده كردووه بۆ موواجەھەو رووبەروو بوونەوه ئيتر شهره بووه به تووشهوه خوای گهوره وهعدی داوه، یهقینان له سهر وهعده کهی خوای پهروهردگار ههیه، موژده کهی ييٚغهمبهري خوا - عليه الصلاة والسلام- موژدهييٚكي راسته، حدتمدن به وهحی وهری گرتووه، ئهوان هدر چدند به قووهت بن ناتوانن به سهر ئيمهيا زالٌ بن كه وا بوو بیسمیللای لی بکهین و خومان ناماده بکهین. لهو کاتهیا یه کیک دیت به جاسووسی له پشت گرده کهوه تهماشای سه حابیه کان ئه کات ئه لْنى بزانم وه زعیان چۆنه که ئەگەرىختەوە ئەلىن چۆن ئەيانبىنى؟ ئەلىن: «يتلمظون تلمظ الأفاعي»؛ ئەلْى: بەخوا قەسەم وەك مار زمانيان ئاوا دەر ئه كيشن و خويان حازر كردووه بو يه لامار دان! يه عنى ئەوەندە ئىستىعدادى شەريان ھەيە، ئەوەندە يەقىنيان ھەيە، موسوڵیان ئاوا ئهچێته جهنگی کافرانهوه، بۆپه کافر خۆی بهرانبهری ناگریّت، ئادهی بزانین ترامپ و ئهورووپا زەمەنى ئىستىخارىەكە تىكرار ئەكەنەوە دواى ئەوە كە ئوممەتەكە گەراوەتەوە بۆ تەوحىد و جيھادەكەى؟ بۆ ههموو ئاگر و ئاسن و بارووتی دونیا ئیستا نارژیت به سهر ئههلی سووریایا؟! ئهو جوامیره به شهرهفانهی دیفاع له خویان و مال و منالیان ئه کهن، له کهرامه تیان، له وجوودیان، له خاک و ئەرزیان. مەگە ھەموو دونیا دژایه تی ئیسلامه تیه که ناکات؟ ئهی موسولْمانه کان بق ئەوەندە ورەپان بەرزە؟ لە بەر ئەو ئاپەتانەو ئەو موژدانە که باسهان کردن. ئهم دینه سیحری نیه تاوه کوو خوای گهوره به سیحری سهری بخات ئهم دینه رهنجی ئیوهی ئەويىت، رەنجى ئەم موسولمانانەي ئەويىت، خواي گەورە ئەفەرموينت: « هُوَ الَّذيَ أَيَّدَكَ بنصره وَبالْمُؤْمنينَ» [الأنفال: ٦٢]؛ ئەى موحەممەد - عليه الصلاة والسلام- ئەوە خواى پهروهردگاره که توی سهر خستووه به فهزلی خوی، به دانایی خوی، به زانایی خوی، به هیز و دهسه لاتی خوی به لام به موسولهانانیش، موسولهانان ئهداتی سهرخستنی دينه كهن له گهڵ پێغهمبهرى خوايا - عليه الصلاة والسلام-.

ئه و دهر سهى كه ئنمه ئنستا لنره وه وهرى نه گرين نه و ه به که «نَصْر» واته سهرکهوتن له قورئاندا به شپّوازی حهسر هاتووه؛ واته تهنيا له لايهن خواي يهروهردگارهوهيه؛ خواي گهوره ئهفهرموينت: « وَمَا النَّصْرُ إلاَّ منْ عند الله »؛ « مَا... إلاَّ» يه عنى «إنمَّا»؛ واته: «إنمَّا النَّصر من الله الله سهر كهوتن تهنها له لایهن خوای پهروهردگارهوه ئهبیّت و هیچ جوّره سهرکهو تنێکیش نابێت به بێ خواي پهروهردگار؛ کهوابوو نه بهو هیزهی که له دهستهانایه، نه بهو سهروهت و سامانهی که ههمانه، نه بهو ئهسپ و کلاشینکوف و نه بهو ئەسلەحانەي تر و بەو سەيارانەي كە ھەمانن بەلكوو ههمووی ئهگهریتهوه بو سهر دهرهجهی ئیمان و تهقوا کاری و به خوا پهپوهست بوونهوه، ئهو دل و دهروونانه چەند بۆ خوا جۆشاون، چۆن رەفتار ئەكەنەوە لەگەڵ خواى پهروهردگارا پاشان دلنیا بین لهوهی که ئهو رووبهروو بوونانهى ئههلى ئيهان و ئههلى كوفر وهكوو ئهم بهدره ئهوه ههمووی له لایهن خوای پهروهردگارو ئیداره ئه کریت،

کارگیریه کهی به دهس خوای پهروهردگاره و به ئهمری ئەوە و بە مەشىئەتى ئەوە. ئىنجا ئەبىنىن ھەر لە سەرەتاوە خواى گەورە ئەفەرموينت: «كَهَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ من بَيْتكَ»؛ ئەوە يەكەم ئىرادەى خواى پەروەردگارە چۆنكە فاعيلى حەقىقى فىعلى «أَخْرَجَ» خواى گەورەيە. «أَخْرَجَ» فيعلى مازی مهبنی له سهر فه تحه، فاعیل زهمیر موسته تیره که تەقدىرەكەى «ھُوَ»يەو ئەگەرىنتەوە بۆ خواى بىنھاوتا. پاشان: «وَإِنَّ فَريقاً مِّنَ الْمُؤْمنينَ لَكَارِهُونَ»؛ هەندينك له ئیمانداران پنیان خوش نیه تووشی شهر و کیشه که ببن، به لام خوای پهروه ردگار ئهوهیش ره چاو ئه کات و بی خەمىشىان ئەكاتەوە لەوەى كە ئەگەر چى «كارە»ىش بن به لام وهرن وخهمتان نهبيت سهركه وتنه كهتان دهس ئه كه وينت: « وَكَانَ حَقّاً عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمنينَ» [الرّوم: ٤٧]؛ ئاخرحەققە لە سەر ئىمە كە موسولْمانان سەر بخەين! كە وا بوو ئهی موسولهانینه خوای پهروهردگار کردوویهتی به ماف به سهر خۆيەوە، سەرتان ئەخات بەس ئيوە بسولحين بۆ خواى پەروەردگار و راست بكەن لەگەڵ خواى گەورەيا.

ياشان كه باسى ئىمدادى مەلائىكە ئەكات ئەوەمان بۆ دەر ئەكەرىت كە ئەمانە حەقىقەتى گەردوونىن، حەقىقەتى وجوودن، ئەبى ئىنسانى موسولان باش رەفتار بكا له گه لیانا، به یه قینه وه رهفتار کا له گه لیانا فریشته ی ناردووهته خوارهوه که جهنگهکه بکهن و پارمهتی ئهو موسولْمانانه بدهن، عهدهده نوقسانه كهيان پر كهنهوه، ئهوان ههزارن، دهی ئهوه ههزار مهلائیکهت له بهرانبهریان ئەوەستىختەوە! كەوابوو ئىدە بەس ئەوەندەيە ئەداتى قهدهری خوای گهورهن و دیمهنه که ئههیننه پیشهوه ،خوای گەورە سەركەوتنەكە ئەھىنىتە خوارەوە بۆ ئىوە بەلام فریشته کانیشی ناردووه بو ئهوهی سهرتان بخات. خهوه کهیش نیعمه تیکی تره که خوای گهوره به موسولمانی ئەبەخشىنت؛ تۆ لەو كاتانەيا ئەوندە دەروونت ئاسوودەيە

خەوت لى ئەكەويت، وەنەوز دات ئەگريت، جەستەت ئيسراحهت ئه كات و ورهت بهرز ئهبيتهوه و بي خهم ئەبىت لەوەى كە سەركەوتنەكە دىنت. باران و ئاوەكەيش بق چوار مهبهست بوو که باسیان کرد. ئیمهی موسولهان ئەبىت يەقىنان لە سەر ئەوە ھەبىت كە ئەم فەرمانەي خوای پهروهردگار که ئهچیت بن فریشته کان دائیمیه، ههموو وهختیک خوای گهوره ئهینیریت بو سهرخستنی موسولْمانان وه كوو له دهقى ترا هاتووه. پاشان ئەفەرموى: « سَأَلْقي في قُلُوبِ الَّذينَ كَفَرُواْ الرَّعْبَ»؛ سيني «سَأَلْقي» بو موستهقبلهو فيعله كهيش فيعلى موزاريعه؛ واته بهردهوام خوای گهوره ئهم ترسه ئهخاته دل و دهروونی دو ژمنانهوه. موقابهلهی یه کیکیان کرد له فهرمانده سهربازیه کانی ئەمرىكا لە دىالە كاتىك كە ھوجووميان ھىنابوو، ئەو كاتە ئەبوو موسعەبى زەرقاوى مابوو - رەحمەتى خواى لىخ بيت-؛ پييان وتن: ئيوه كه هوجووم ئه كهنه سهر جهبهه كان پيشتر خەبەرتان پي ئەگات كە ئەمانە كين؟ وتى: نا! خەبەرمان يىن نەگات بەس ئىمە ئەزانىن ئەوە قاعىدە و ھاو شيّوه كاني قاعيدهن چونكه ئهو جهبهانه قورسترن، ئهو كهسانه را ناكهن، شهر ئهكهن بهردهوامن ههتا ئهو كاتهى ئەكوژرين لە بەر ئەوە عادەتەن ئەوان ئىنسىحاب ناكەن، ئيمهيش ئەزانين ئەوانە شەرى عەقايدى خۆيان ئەكەن! بۆیه ئەو كەسانەى لە جەنگا بەرانبەر بە موسولْمانان وهستاونه تهزانن ئهوانه شهرى عمقايدى ئهكهن، تاليبانيکي نهخو پنهوار بوو بهرانبهر رووس وهستابوویهوه، رووس جهیشی سووره کهی له زهمانی ترۆتسكيەوە دروست ببوو، له ساڵى ١٩١٧هوه تەدريبات ئه كات! ههر يه كينك له كۆماندۆسه كانى ترۆتسكى دوو مهتر درێژ بوو، به قهدهر دوکتورێک ئيسعافات ئهووهلي ئەزانى، كاراتى ئەكرد ھەموو سىلاحەكانى بە كار ئەھننا! ئنی پیاویکی موسولْمان که ناوی موٚختار بوو خهلْکی سعودیه بوو شهش لهوانهی کوشت به سیلاحی بی کهی سي! ئاگايان له خۆيان نەبوو لە شويننيكا مۆختار شەشى

ليّ كوشتن! موختار خوّى لهوانهيه ئيحتيالهن ٦٠ كيلوّ تا ٦٥ كيلق بووبيّت، كابراييّكي ئاوا بچووك! ئەمە لە بەر ئەوەيە خواى پەروەدگار ئەفەرموينت: « وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكنَّ اللَّهَ رَمَى»! تو جارى وا هديه خو جاسووسيشت لي كردووه به لام بهرى ناكهويت! ههر وه كوو چۆن پارهييكت تەرخان كردووه بۆ فلان شت ئەرۆيت و بە نەسىبى كابرا نابیّت، ته کسییّک چاوت لیّیه رای ئه گریت و سهیریشت ئه کات و راناوهستیت، چونکه پاره کهت رزقی ئهو نیه! ههموو شتیک له گهردوونا به قهدهری خوای پهروهردگار ئەروا، بە تايبەتى ئەم وجوودانەمان؛ وجوودى خۆمان، وجوودی حدره کیهان، وجودی موواجه ههو رووبهروو بوونهوهمان. ئينجا پرسيار ئهوهيه که بوچي خواي پەروەردگار ئەو زەلىلىە بە سەر كافرەكاندا دێنێت؟ « ذَلكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّواْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَن يُشَاقق اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدید الْعقَاب»؛ چۆنكه بهرانبهرى خواى پهروهردگار وهستاونه تهوه، بهرانبهر به ينغهمبهره كهي وهستاونه تهوه، به رانبه به بانگه و از و و ه حمه که و موسو لمانان وهستاونه تهوه، بۆيه حهتمهن خواى گهوره تێكيان ئەشكىنىت. بۆيە ئىوەيش ئىستا چاوتان لەوە نەبىت يارتى و په کيه تي زور به قووه تن و جهبهه پيکه و پشتيان به ئەمرىكاوە بەستووە، ئىمە يشتان بە خواي واحىد و ئەحەدەوە بەستووە؛ يشتى ئىمە بە قووەتتر و بە ھىزترە؛ ئەوانەيش رۆژێک ھەر عوقووبەكە ئەچێژن، ئەوانە کهوتوونهته بهرهینکی دژ به بهرهی دینی خوای يه روه ردگار که ههموو رۆژنک مزگهوتنک دا ئهخرنت، ئەو ھەموو بىن دىنيە بلاو ئەكرىتەوە، ھەموو رۆژىك کوفریکی بهواحه ئهیکهن به قانوون و ئهیدهن به مەحكەمەكان بە سەر خەڭكا تەتبىقى بكەن. بۆيە ئامۆژگارى من ئەوەيە ورەتان بەرز بنت وبرواتان بە خواى يه روه ردگار بيت.

ئیمه پشتمان به خوای واحید و ئهحهدهوه به ستووه؛ پشتی ئیمه به قووهتتر و بههیزتره؛ ئهوانهیش رۆژیک همر عوقووبه که ئهچیژن، ئهوانه کهوتوونه ته بهرهییکی دژ به بهرهی دینی خوای پهروهردگار که ههموو رۆژیک دینی خوای پهروهردگار که ههموو رۆژیک مزگهوتیک دا ئهخریت، ئهو ههموو بیدینیه بلاو ئهکریتهوه، ههموو رۆژیک کوفریکی به واحه ئهیکهن به قانوون و ئهیدهن به مه حکهمهکان به سهر خهلکا تهتبیقی بکهن.

مامۆستا كريكار